

BRUKS- ANVISNINGEN

NR 30 – NOVEMBER 2016

Medlemsblad från Åkers Hembygdsförening

www.akershembygd.se

Åkers
Hembygds-
förening
30 år
1986-2016

Innehåll

Ordförande har ordet

Ögonblick i Åker

“Arg ung föreningsledare”

samt

En fantastisk historia:

Ryske tsarens nådegåva till den fattiga änkan från Länna

Ordförande har ordet

■ Pelle Johansson

En fantastisk höst har passerat – hoppсан vintern har kommit med stormsteg, som vanligt. Året som snart är till ända har varit “kanon” ur hembygdsperspektiv. På Skansen firades ett 100-årsjubileum av Sveriges Hembygdsförbund där vårt länsförbund deltog. I Åker firar, som vi tidigare omtalat, vår förening 30 år där evenemanget med historikern Christopher O’Regan i september gav alla en extra “krydda på moset”. Just nu kan han beskådas i SVT-serien *Det sitter i väggarna*. Året avslutas med vår traditionella glöggafton där vi kan hälsa en av radiosportens stora profiler, Mats Strandberg, välkommen till Motstugan. Han kommer inte att “sportprata” utan han är också en mycket duktig imitator vilket är hans tema denna afton. Luciakröningen är ju som bekant ytterligare en uppskattad kväll. Styrelsen arbetar hårt för att nästa års program ska bli så bra som det bara kan. Några överraskningar har vi på gång som vi tror kommer att falla medlemmarna i smaken. Väl mött på årets sista programpunkter.

PS. Glöm inte köpa vår Åkersalmanacka som en julklapp.

Bruksanvisningens redaktionsråd består av Sten Hellgren, Tomas Larsson och Pelle Johansson. Layout och design görs av Per Hellgren; perhellgren@hotmail.com. Omslagsbilden föreställande tsar Nikolaj I är en målning av Franz Krüger från 1852 och är vördsamt lånad från Wikipedia.

Arkivdokument

Upprinnelsen till denna artikel är temautställningen på Bruksarkivet, "Brukets Fartyg", vilken rönt stor uppmärksamhet under hösten vid två visningstillfällen, i september och nu senast den 12 november. Totalt drog utställningen över 100 besökare. ▼

Tsarens tröstegåva

Läs den makalösa historien om änkan från Lanna som fick en makalös sorgegåva av den ryske tsaren och blev rik efter att hennes make lastat kanoner åt Styckebruket tills döden skilde dem åt.

Under nedanstående rubrik i Post- och Inrikes tidning fanns följande att läsa den 3 januari 1837:

Beke-Officiel Afdelning.
INRIKES UNDERRÄTTELSE.
Stockholm.

”Kjeserl. Ryska härvarande Ministern Grefven Petocki har, på H. M. Kjesarens af Ryssland vägnar, till H. Ex. Herr Stats-Ministern för Utrikes ärendena öfverlemnadt en summa af 1 000 R:dr banco, som uti lika lotter kommer att fördelas emellan enkan och hvarje af barnen efter en, i sistlidne Oktober månad, vid Gripsholm, under inlastning af kanoner, som för Rysk räkning blifvit vid Åkers Styckebruk beställda, vådeligen omkommen arbetare, vid namn Anders Danielsson.”

En vecka senare, den 10 januari 1837, fanns under samma rubrik en lite längre redogörelse för händelsen:

”Rörande den i StatsTidningen för den 3 innevarande omförmälta gåfva, som H. M. Kjesaren av Ryssland låtit tillställa enkan och barnen efter en, under inlastningen af vid Åkers Styckebruk för Kjeserl. Rysk. Räkning förfärdigade kanoner, vådiligen omkommen arbetare, And. Danielsson, innehåller en af berörd orts Tidningar följande:

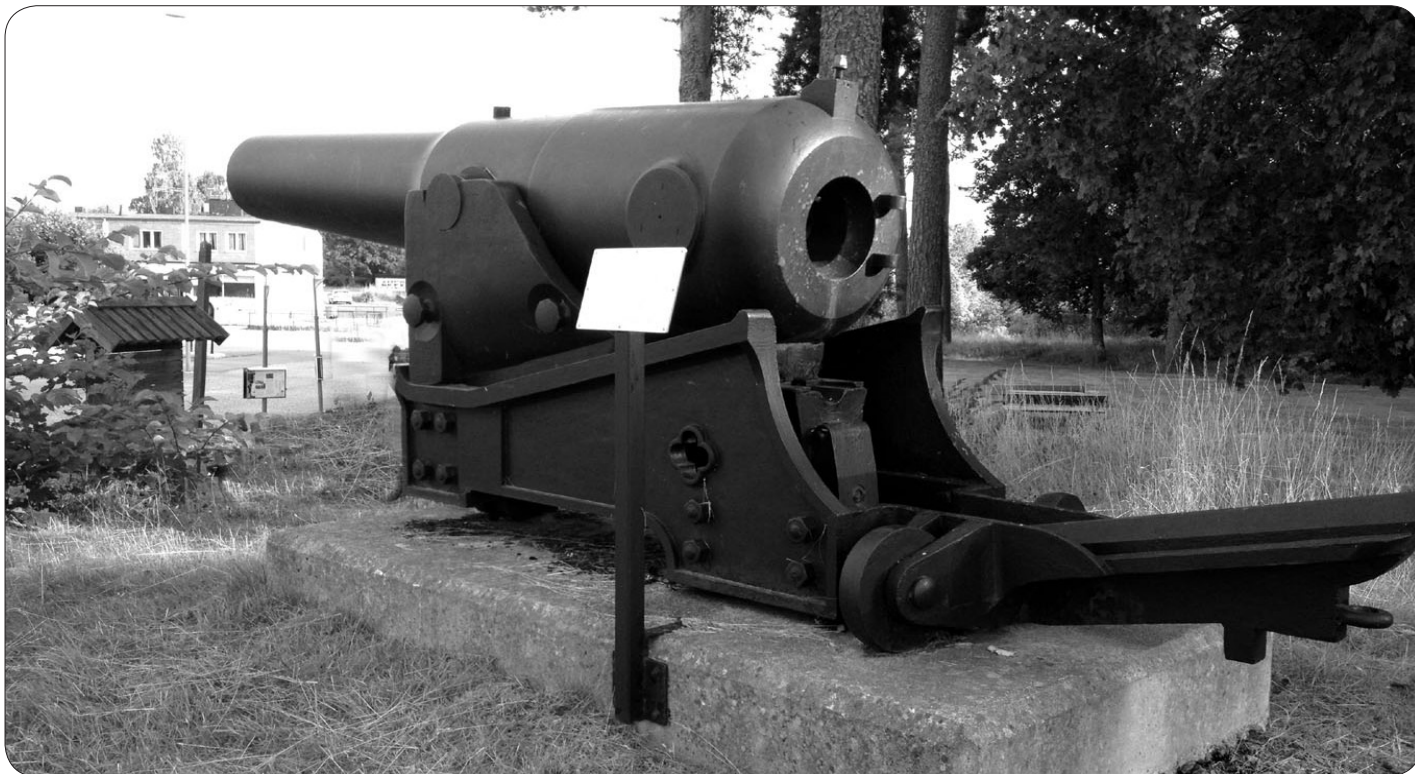
Då mannen efterlemnade enka och trenne minderåriga barn i knappa omständigheter, föranstaltades genast från

Mälarskutor av denna typ låg förtöjda vid Näsängsudden i Mariefred. Dagverkaren Anders Danielsson från Öråsen i Länna lastade Styckebrukets kanoner på en sådan när han förolyckades i oktober 1836.

Bruks-kontoret en kontant insamling bland på stället närvarande ståndspersoner samt Brukets tjänstemän och arbetare. Detta sammanskott hade nyss blifvit aflemnadt till enkan, då en ny gåfva af ansenligt belopp ankom till Bruket från Kejslerl. Ryska Ministern i Stockholm, att jemväl tillställas henne.

Enkan och de faderlösa hade redan blifvit räddade undan den första förlägenheten och ett litet kapital för deras räkning afsatt till förräntning, då hon helt nyligen för tredje gången af Bruksägaren tillkallades för att emottaga den öfverraskande underrättelsen, att H. M. Kjesaren af Ryssland tilldelat henne och barnen en nådegåfva af 2 000 Rubel (något öfver 1,000 R:dr B:ko). Man föreställe sig den sorgbundna Qvinnans tacksamhet, både emot Försynen och den höge Gifvaren,

Kanoner av denna typ var de som Anders Danielsson lastade på mälarskutan i dödsögonblicket. Kanonen på bilden står för tillfället i centrala Åkers Styckebruk vid den plats som i folkmun kallas "Zigenarbacken".

då hon från ett tillstånd aflnappbergn-
ing, till hvars tillfredsställande det förut
afsatta kapitalet förr eller senare åtgått,
på en gång fann sin och barnens framtid
betryggad. Ej mindre erkänsla kunde hon
egna den ädelmodige Representanten af
sin Kjeserlige välgörare, som icke lät bero
vid den gåfvan, han sjelf tilldelade henne,
utan äfven skyndade att taga sjelfva
Monarkens välgörenhet i ånspråk."

Anders Danielsson brukade en liten
gård vid Öråsen i Länna. Han gjorde vid
tillfället för olyckan dagsverken åt Åk-
ers Styckebruk. Detta bestod i att hjälpa
till att lasta kanoner vid Näsängsudden i
Mariefred. I Länna död- och begravnings-
bok år 1836 den 18 oktober finns följande
text avseende Anders: "Slogs till döds
af ett jernspett, som vid en misslyckad
kanonvältring vid Näsängsudden slog

honom på tinningen".

Anders var gift med Anna Kajsa Ersdot-
ter och de hade som framgår av texterna
tre barn men ett fjärde var på gång och
föddes 1837 den 1 maj.

Hur mycket pengar var då 1 000 r:dr
B:ko?

För 1 000 riksdaler banco år 1837 kunde
man köpa lika mycket varor och tjänster
som 118 258 SEK år 2016 mätt med kon-
sumentprisindex.

Alternativa beräkningar ger att
1000 riksdaler banco år 1837 motsvarade
betalning för lika lång arbetstid som
3 948 343 SEK år 2016 mätt med löneindex
för en manlig industriarbetare/hant-
langare.

Christer Ståhl
Evert Lidén
Tomas Larsson

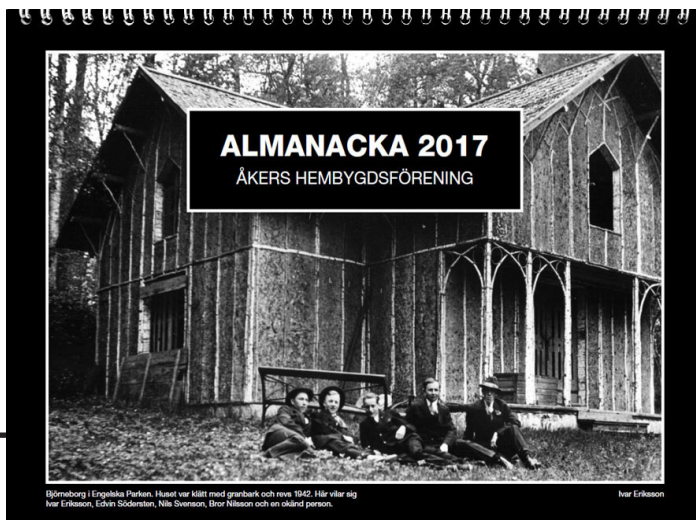
ÖGONBLICK I ÅKER

Oktober 2016. Hantverkargänget ur hembygdsföreningen rycker ut för att reparera skador på Cosswatorpet efter vårstormen i maj. Christer Ståhl passade på att hala fram kameran och föreviga ögonblicket. Från vänster: Sten Hellgren, Stig Ceder, Pelle Johansson, Sven-Arne Ardell och uppe på stegen Pehr Bengtsson.

Almanacka 2017 är här!

Åkers Hembygdsförenings årliga väggalmanacka har återigen sett dagens ljus. Köp den och låt historiska bilder från Åkersrevyn, Torsdags-tramparna, Tallbackens förskola och 1950-talets torget möta ögonen varje månad nästa år.

VAKNA UNGDOMAR

Under en rad av år, har det allmänt talats om, att nu skall vi verkligen **satsa** på ungdomen. Vad har gjorts - Jo, när det exempelvis skall nomeneras till kommunal och stadsfullmäktige val, då kommer en yngre upp till diskussion, för att event, ta en äldre tidigare invald persons plats i fullmäktige. Då händer det, att den person ifråga som skall byta plats med den nye kandidaten, gör en s.k. kupp mot sin kamrat i partiet genom att tala med sina övriga kamrater och rösta fram honom, så den yngre inte har en demokratisk chans att komma i fråga. Är det att satsa på ungdomen? Nej, fy vilken skam de övriga partikamraterna fick gå igenom i senaste stadstfullmäktigeval, där partiet gick ut med till folket FÖRYNGRING FÖRNYELSE FÖRMÅGA.

Vi har Strängnäs stad som exempel, när det gäller att kunna urskilja vilken fara det föreligger, med att ha nästan hela stadsfullmäktige med pensionärer. Där skall de sitta och bestämma i vårt moderna samhälle hur vi unga medborgare skall ha det. Det måste i ett samhälle av idag finnas unga medborgare med unga och friska ideér, som gör att det verkligen händer något i stan.

Vad finns det då i Strängnäs som gör en ung människa ledsen. Jo, det finns en hel rad av saker som sign. skulle kunna taga upp, med jag nöjer mig med några exempel. Skall någon av stans föreningar samla sina ungdomar till en träff, dycker ett problem upp direkt, - Vad skall vi vara? Det finns alltså inte en enda samlingslokal i hela stan. SVAGT.

Tittar vi på idrottsfronten, märker vi snart vilken avslappning det ligger där. När kommer badhuset till stan, Skall Strängnäsborna åka till Åker för att bada och tvätta sig i all framtid? I så fall, rekommenderar sign. att stans ledande män tar upp frågan om att event. upprätta en busslinje mellan Strängnäs och Åker.

Ishockeyn har slagit igenom i stan vilket är glädjande. Stans ishockeylag, IK Elit har gjort en stor insats för stans alla ungdomar. Både spelare och ledare inom klubben lägger ner en massa tid och pengar, för att kunna bedriva sin idrott. När det gäller att bygga en konstfrusen bana, vilket är ett krav för att kunna hålla på i dagens läge, ställer sig stans ~~ledamöter~~ ledamöter sig på tvären. Tvingas föreningen att lägga ner, så står stadens myndigheter för detta. Genom att möjliggöra en konstfrusen bana, så hjälper det inte bara ~~en~~ förening utan också i den synpunkten att ungdomen har något att göra, vilket automatiskt nedbringat brottsligheten. En verklig påminnelse om stadens dödlighet.

Nej, vi ungdomar inte bara i Strängnäs utan i hela kommande blocket, måste börja vakna för att bevaka våra intressen och inte minst, till kommande fullmäktigeval 1970, skaffa oss en representation i styrelser och nämnder så vi kan slå tillbaka alla former av gamla ideér i det moderna samhället som tycks hänga som en mara över våra förtroende män i kommunerna.

Anders Svensson
Arg ung föreningsledare

Arg ung föreningsledare

◀ Detta frustande brev ur Hembygdsföreningens arkiv, skrevs till Strängnäs kommun av den föredetta Åkersbon Anders Svensson, på senare år känd som politiker för Folkpartiet och ordförande i kommunfullmäktige i Strängnäs. Året var 1969 och en kommunsammanslagning mellan Strängnäs och Åker stod för dörren.

– Bruksnotiser –

Anrop från kassören

Hej medlemmar!

Dags att tänka på 2017!

Vi har problem med kontroll av medlemmars inbetalning med tidigare system och önskar detta år att du betalar medlemsavgiften till vårt bankkonto via BankGiro.

Betala 140 kr för familj eller 80 kr för medlem till BankGiro nr **704-8960**.

Kom ihåg att skriva namn på medlem i rutan för meddelande vid inbetalning.

Med önskan om ett bra medlemsår 2017.

Per Hildebrand, kassör

Ladda upp

inför julen,

köp den perfekta

julklappen: Ljustaken

Den

Blommande

Kanonen!

300 kr

Vintern i Åkers Hembygdsförening

7 december

GLÖGGAFTON med Mats Strandberg

7 december 2016 kl 19.00 är alla välkomna till Motstugan. Entréavgiften är 50 kr/person. Under kvällen bjuds alla på "små lucior o stjärngosar", Åkers Lucia 2016, lotterier, kaffe med tilltugg, glögg samt Mats Strandberg. Mats är en mycket välkänd profil inom Radiosporten och bjuder på ett program som heter "30 gubbar på 45 minuter". Vi hoppas på en trevlig kväll med många glada skratt.

OBS! Klipp ut och spara programmet. Det skickas inte längre ut separat.

11 december

KRÖNING AV ÅKERS LUCIA

11 december 2016 kl 18.00 i Åkers Kyrka är alla välkommen till ett Luciaframträdande med kröning i Åkers Kyrka. Åkers Lucia är ett arrangemang Hembygdsföreningen har tillsammans med Svenska Kyrkan.

Reservation för ev. förändringar

**God Jul och Gott Nytt år
önskar Styrelsen**

**Åkers
Hembygds-
förening
30 år**

